

*Inuiaqatigiilerinermi ilikkagassatut
pilersaarutit*

A: Anguniakkat ilisarititsinerlu

Inuiaqatigiilerinermi atuartsinerup siunertaa

(Atuarmimmi atuartsissutini atuartsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni § 18 tunngavigalugu.)

Atuartsinerup siunertaraa atuartut oqaluttuarisaanikkut, kulturgeografiilerinikkut allatigullu inuiaqatigiilerinikkut tunngaviusumik nassuiaasioriaatsinik aamma paasisitsiniutit ilusaannik atuineq piginnaasaqarfigilissagaat. Atuartut sumiiffinni ataasiakkaani, nunani ataasiakkaani nunarsuarlu tamakkerlugu qanga ullumikkullu inuuniarnikkut atugassarititaasut, eqqarsartaatsit inuiaqatigiinnillu ilusilersueriaatsit pillugit ilisimasassat pigiliutissavaat. Atuartut inuit inuuniarnermikkut atugarisaasa aamma pinngortitap pilersitaasa inuillu pinngortitaasa pissutaasa akornanni ataqatigiissutsit aamma inuuniarnermut inuiaqatigiinnilu inuunermet allannguutit qanoq sunniuteqarneri pillugit paasinninnertik ineriartortissavaat.

Imm. 2. Atuartsinerup atuartut kulturikkut inuiaqatigiinnikkullu attuumaffigisaminnik paasinnissaat peqataaffigissavaa. Atuartsinerup atuartut isornartorsiuisinnaassusertik ineriartortissagaat namminneerlutik misissueqqissaarsinnaalissallutik, nalilersuisinnaalissallutik aamma politikkikkut, aningaasarsiornikkut tunngaviusumillu eqqarsartaatsinik oqaatiginnittarnerit pissutsillu aaqqittariaqartut isummersorfigisinnaalersimassallugit najukkani ataasiakkaani, nunagisaq tamakkerlugu nunarsuarmilu tamarmi taamatuttaaq peqataaffigissavai. Atuartut atuartsissutip imamigut periarfissarititai ilisimasaqarfigiartussavaat aamma atuartsinerup atuartut ilikkariartornerinut akissussaaqataasinnaanermut piginnaasaqalersissavai.

Imm. 3. Atuartsinerup atuartut naalackersuinermut inuiaqatigiinnillu tunngasut apeqqutit pillugit soqutiginnilersissavai aamma nammineq allallu isummersornerinut oqaluttuarisaanermi tunngaviit naleqassutsimullu isiginnittaatsit tunuliaqutaasut paasissagaat peqataaffigissavai.

Imm. 4. Atuartsinerup atuartut kulturit inuiaqatigiillu allat pillugit ilisimasaqalersissavai. Atuartut ullutsinni inuiaqatigiinni pissutsit ajornartorsiutillu tunuliaqutaat taakkulu qanoq iluar-siniarneqarneri ilisimasaqarfigilissavaat. Atuartut inuup kisimiilluni aamma suleqateqarluni inuiaqatigiinni oqartussaaqataaffiusuni aalajangiussanut sunneeqataasinnaanera ilisimasaqarfigilis-savaat

Siunertamut oqaaseqaatit

Imm. 1.-imi eqqartorneqarput atuartitsissummi, nalunngisassat piginnaasassallu atuartut ataa-siakkaat atuarnermi tamarmiusumi, pissarsiariniagassaat – atuartitsissutip ilinniagassartaanut tunngassuteqartut.

Imm. 2-mi eqqartorneqarput, inuttut nammineerlunilu nalunngilikkanik piginnaaffigilikkaniillu sakkoqarluni, inuttut ineriikkiartornermi kinaassuseqarnerup innarligassaanngissutsillu nukittor-sarneqarneranut atuisinnaalerneq, tassa inummi namminerme eqqarsartarnerup ineriikkiartornera.

Imm. 3-mi eqqartorneqarput, atuartup nalunngilikkanik piginnaaffigilikkaminillu inunnik allanik suleqateqarnikkut inoqatiminik ataqqinnissinnaalernissaminut paasinnissinnaalernissaa, tassa inuit akunnermimi susassareqatigiinnerat.

Imm. 4-mi eqqartorneqarput, atuartup nalunngilikkanik piginnaaffigilikkaminillu, sumiiffimmi nunarsuarlu tamakkerlugu oqartussaaqataanermut kulturillu akornanni akaareqatigiinnermut, atuisinnaalernissaminut piginnaassusissai - ataatsimut isiginninnikkut inuiaqatigiinnik kulturillu pillugit sammisaqarneq.

Minnerni alloriarfimmi atuartut, sumiiffimmi inooqatigiinneq taassumalu oqaluttuassartai aallaavigalugit, inuit qanga maannakkullu susassareqatigiittarnerinik taamaaliornermilu inuit ataatsimut anguniakkat naammassiniarlugit assigiinngitsutigut nammaqatigiittarnerinik, malussartikiartorneqarnissaat qitiutinneqassaaq.

Kulturi imaluunniit inuiaqatigiinneq pillugu sammisat tunngavigalugit atuartut, atortussanik assilissanillu tigussaasunik passussinermikkut qimerluuinerikkullu aammalu oqaluttuanik tusarnaarnermikkut tamakkualu imarisaasa suliarisanut tunngatinneqarsinnaanerisa nalilersorneqarsinnaanerinik, sungiussitikkiartuaartinneqassapput.

Aallartinissaataasumik atuartut, atuaqatigiinni atuarfimmilu ataatsimooqatigiinnermut pissaqataaffiusumut, namminerlu qanoq iliuuseqarniarnermikkut sunniuteqataaffigisinnaasamittut peqataaffigisinnaasassaminut, paasinnikkiartulernissaat anguniarneqassaaq.

Atuartut avatangiisiminnik misissugaqaleriartornissaat aallarnisaataasumillu kulturikkut inuiaqatigiinnut sutigut atassuteqarnerminnut misigisimanerat ilikkartinniarneqassaaq taamatullu paasitinniarneqassaaq sumiiffimmi inooqatigiit Kalaallit Nunaannut ilaasuunerat Kalaallillu Nunaata nunarsuarimi sumi inissisimanera.

Atuartitsissutip inissinneqarnera

Ukiuni atuarfiusuni qulini tamani inuiaqatigiilerineq pinngitsoorani atuartitsissutissatut inissimavoq. Atuartitsissutissaq, atuartitsissutissanit nalinginnaasunit nunalerinermi (kulturimik nunalerineq), oqaluttuarisaanermi aammalu ullutsinni pisartunit/inuiaqatigiilerinermi sammisassanik nalunngisassanik piginnaasassanillu imaqqarpoq.

Atuartitsissutissami tamakkiisumik inuit, piffissami sumiiffinnilu, qanoq ilioriaasii ataatsimooqatigiittarnerilu sammineqarput atuartitsissutissallu taamaattuunermigut atuartitsissutissani atuartitsissutissanilu qanitariissuni kulturi inuiaqatigiillu pillugit imarititaasut katersuuffigai.

Atuartitsissutissap immikkukajaaq ittumik atuartitsissutissat, upperisarsiorneq isumalioqqis-saarnerlu aammalu atuartitsissutissaq inuttut ineriikkiartorneq oqaatsinillu atuartitsissutissat kulturimut tunngasortai, attuumassuteqarfigai. Ilanngullugu teknologimi pinngortitamillu nunalerinermi sammisassaasunut atassuteqarluinnarpoq.

Taamaattumik pissusissamisoortuussaaq atuartitsineq tamakkununga attuumassuteqartillugu, atuartitsissutissat akimorlugit ingerlatsisarneq, atuartitsinermi atorneqartassappat, taamaaliornermi ataatsimut paasinninneq atuartitsissutissallu ataasiakkaat imminnullu qanitariissut tunaar-tarisaannik isiginninnermik qimatsinnginnissaq angujumallugu pigiinnarumallugulu.

Iikkagaqarniarnermi isiginnittaatsit suleriaatsillu

Inuiaqatigiilerinermi atuartitsissutissat siunertaasa pingaaruteqartut ilagaat, atuartut pitsaasumik imminnut isigisinnaalernissaminnut ineriartortitsisinnaanissaat sanarfisinnaalernissaallu nam-minnerlu kulturiminnut inuiaqatiminnullu tatiginartumik atassuserneqarnissaat, taamaattuuner-mikkut inunnik allanik, kulturinit inuiaqatigiinnillu allaneersunik, naapitsisarsinnaanissaat siu-nissaminnillu ammasuullutik imminnullu upperalutik ornigaqarsinnaalernissaat.

Inuiaqatigiilerineq nalunngisassanik pissarsiniarnerinnaanngilaq aammali atuartitsissutissaa-voq, piginnaasassanik pingaaruteqartunik soorlu paasissutissanik katersinernek passussinermillu, tunngavilersukkamik nalilersuinernek, nammineerluni isummersornernek taamaaliornermilu inuiaqatigiit akornanni kingunilimmik isummersoqataanermik aalajangiiniaqataaneruilu peqataa-nermik, siunertaqarlunilu imaqarluinnartoq.

Pereersunik nalunngisaqarneq aqputigalugu, inuit inooreersimasut maannakkullu inuusut ataqatigiissinneqalersarput, taamatullu nalunngisaqarneq, maannakkut inuunerup paasineqarnissaanut siunissamilu inuiaqatigiit qanoq ittuunissaannik qanorlu ineriartortinneqarnissaanik kissateqarluni isumaliuteqarnermi, sakkussaalluarpoq. Tamatumunnga ilaatillugu kulturit inuiaqatigiillu allat maannakkut piusut nalunngisaqarfiginissaat, inuit assigiissutaannut, assigiinngissutaannut inuillu ataatsimut inooqatigiittarnerannut assigiinngitsunut paasinnikkiartornermi kiisalu immi-nut ilisimaariner-mut siunissamullu eqqarsarner-nut tunulequtaasinnaasutut, ingerlavissaalluarlunilu sakkussaavoq.

Inuiaqatigiilerinermi suleriaatsit, inuiaqatigiinnut kulturimullu tunngasutigut qanoq iliuuseqar-sinnaalernernek piginnaassuseqalernissamut, atuartunilu namminersorsinnaalerniarluni piginnaa-saqaleriartornissamut, aqputissatut inissisimapput. Ingerlaavartumik atuartut paasissutissanik katersinernek, aqqissuinernek isummersuinernekullu piginnaassutsitik, isummaminnik aqqiisinnaanissaminnut tamannalu tunngavigalugu takussaasumik qanoq iliuuseqarsinnaaler-nernek kinguneqartitsisinnaalernissaminnut sungiusaatigissavaat.

Iikkagassatut pilersaarutit atorineqarnissaannut ilitsersuut

Iikkagassatut pilersaarusiaq ammuqaartunngorlugit sisamanut immikkoortiterlugu, ataani takuneqarsinnaasutut, inississorneqarsimavoq

<i>Iikkagassatut anguniagassat</i>	<i>Atuartitsinissamat siunnersuutit</i>		<i>Naliliinissamat siunnersuutit</i>	<i>Atortussatut siunnersuutit</i>
Imm. 1-imiit 5-imut			Imm. 1-imiit 5-imut	
Immikkoortumi uani atuartitsissutissami pinngitsoorani ilikkagassatut anguniagassat immikkoortunut tallimannorlugit tullerriaarneqassapput:	Immikkoortumi uani atuartitsinermi suliaassasinnaasunut, - ingerlatsinernut, - periaatsinullu siunnersuutit nalunaarsorneqassapput, taakkua ilikkagassatut anguniagassanut ataasiakkaanut ilikkagassatullu anguniagassanut immikkoortukkaartunut tunngatinneqassapput. Siunnersuutit ilikkagassatut anguniagassat anguniarlugit qanoq ingerlatsisoqarsinnaanerani assersuutaapput siunnersuutaannaallutillu.	o o	Immikkoortumi uani naliliinissamat siunnersuutit, ammuqaartumi siullermi, ilikkagassatut anguniagassat eqqartorneqartut tunngavigalugit suliarisassat, allattorneqassapput. Siunnersuutit ilikkagassatut anguniagassanik tunngaveqarluni qanoq naliliisoqartarnissaanik assersuutaapput siunnersuutaannaallutillu.	Immikkoortumi uani ilinniartitsinermi atortussatut siunnersuutinik allattuisoqassaaq – tamatumani eqqarsaatigineqarput atortussat atuartunit atorineqarsinnaasut ilinniartitsisumillu atorineqarsinnaasutut siunnersuutit. Siunnersuutit, atortussat sorliit sulinermi atorineqarsinnaaneriniq, ilitsersuutaannaapput.

Iikkagassatut anguniagassat

Iikkagassatut anguniagassat, atuarfimmi atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartitsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nassaassaapput. Iikkagassatut anguniagassat taamaalillutik, alloriarfiit atuartitsissutissallu anguniagassartaattulli Naalakkersuisunit aalajangersagaapput taamaattuunermikkullu pinngitsoorani, nunalu tamakkerlugu, atuartitsinerup imarisasaanik assigiissaarissutaallutik.

Iikkagassatut anguniagassat atuartitsinermi imarititassanut toqqartuinerneq aallaaviussapput, taakkuuppullu atuartut atuartinneqarnerminni pissarsisarnerinik naliliinissamat tunngaviusussat.

Iikkagassatut anguniagassat alloriarfinni ataasiakkaani naammassinninnermi piginnaasassat killiffissaattut nalunaarsorneqarsimapput oqaasertaliorneqarnerminnilu oqaaseqatigiit siulliit naggataattut oqaasertalerneqarsimallutik: *Nukarlerni alloriarfimmi naammassinninnerminni, naatsorsuutigineqarpoq atuartut... ”.*

Alloriarfinni pingasuusuni tamani ilikkagassatut anguniagassat tallimanut immikkoortinneqarsimapput ukuuppullu:

- Inuiaqatigiilerineq
- Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu
- Naalakkersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aqqissuussaaneq
- Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiuutilerineq teknologilu
- Silarsuatsinni avatangiisit

Immikkoortortat immikkuualuttunut avissaartinneqarluinnarsimasutut immikkoortiterneqarsi-manngillat atuartitsissutissarli pillugu ataatsimut isiginninnermi, assigiinngitsutigut isiginnin-nernik takutitsiniarnertut paasisariaqarlutik. Taamaalilluni immikkoortortat tullerriarneqarneri atuartitsissutissami pingaarnersiuiinermik, imaluunniit atuartitsissutissap atuartitsissutigineqarnis-saani tullerriaarinnissamik isumaqartinneqanngillat. Ataatsimut isiginninneq atorlugu immikkoor-tortaniillu assigiinngitsunit ilikkagassatut anguniagassat ilanngussorlugit, ilinniartitsineq inger-lanneqartuassaaq.

Aamma immikkoortortat iluanni ilikkagassatut anguniagassat taamatut tullerriarneqarsimaneri paasineqassanngillat, taamatut tullerriarinnermi atuartitsissummi pingaarnersiuisoqarsimasoq atuartitsissutissamiluunniit ajornarsiartuaartitsisoqarsimasoq. Ilinniartitsisup nammineerluni qinigassaraa, piffissami ingerlatsiviusumi atuartut pisariaqartitaat soqutigisaallu aallaavigalugit, oqimaaqatigiissaarinissani tullerriaarinnissanilu.

Inuiaqatigiilerineq

Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassat atuartut, apeqqutinik ajornartorsiutinillu kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasunik, tigussaasumik suliaqarsinnaanerinit tunngasut kater-sorneqarsimapput. Atuartut, apeqqutinik inuiaqatigiinni pisartunut tunngasunik takunnissin-naanerit, nammineerlutik erseqqissaasiorsinnaanerit oqaasinngortiterisinnaanerallu tamatu-munngalu ilanngullugit paasissutissanik katersinnaanerit, nassuiaasinnaanerit, nalilersuisin-naanerit, misissueqqissaarsinnaanerit paasissutissanillu saqqummiussisinnaanerit kiisalu inuiaqatigiinni oqallinnermi isummersornermilu peqataasinnaanerit, tunngavileriartuaarneqas-sapput. Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassat taamaalillutik, ilikkagassatut an-guniagassat allat akulerunneqarlutik suliarineqarnissaanni, tunngaviusumik suleriaasissatut ilik-kartinneqartussaapput.

Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu

Immikkoortortami tassani ataatsimut isiginninnikkut ilikkagassatut anguniagassat, inuuniarnermi atugassarisat allanngorartarnerinik ineriartortarnerinillu kiisalu kulturit inuiaqatigiillu aaqqis-sugaanerisa pissutsimikkut piffissallu ingerlanerani allanngoriartortarnerinit tunngassuteqartut, katersorneqarsimapput. Taamaalilluni immikkoortortami tassani immikkoortortani tulluittuni ilikkagassatut anguniagassat sammineqartussat aamma ilanngunneqarsimapput.

Naalackersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aaqqissuussaaneq

Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassat, erseqqissumik piffissani assigiinngitsuni nunarsuarmilu sumiiffinni assigiinngitsuni naalackersuinikkut aaqqissuussinernik aammalu inuiaqatigiinnik naalagaaffinnillu pilersitsinernik tunngassuteqartunik imaqartut, katersorneqar-simapput.

Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerineq teknologilu

Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassat, erseqqinnerusumik aningaasaqarnermut tunngasunik ingerlatseriaatsit inuussutissarsiornermillu ilusilersuinerit tamakkualu sunik iluaquteqarluni ingerlanneqarnerinit tunngassuteqartut, katersorneqarsimapput. Ilanngullugit ilikkagassatut anguniagassani eqqartorneqarput atassuteqatigiittarnerni periaasiusartut – tas-sanilu ilaatinneqarlutik ullutsinni takkorliuussiniartarnermi atortut paasissutissiisarnermilu pe-riaatsit.

Silarsuatsinni avatangiisit

Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassat, nunarsuarmi pissutsinut alakkartigassanut inuiaqatigiillu assigiinngitsut nunarsuarmi qanoq siaruarsimaneriniq nalunngisassanut ilisimasanullu tunngassuteqartut, katersorneqarsimapput. Immikkoortortami tassani ilikkagassatut anguniagassanik suliaqarnermi, ilikkagassatut anguniagassat pinngortitamilu nunalerinermi ilikkagassatut anguniagassat, pinngortitalerinerup ataaniittut, sapinngisamik ataqatigiissaarneqassapput.

Atuartitsinissamut siunnersuutit

Atuartitsinissamut siunnersuutini, atuartitsinermi periusaasinnaasut assigiinngitsut aamma suliarineqarsinnaasut ilaatigullu atuartitsinerup naammassillugu ingerlanneqarsinnaaneraniq siunnersuutaasut, allaaserineqarsimapput, siunnersuutillu tamakku, ilikkagassatut anguniagassat anguniarneqarnerini sulinermi, atorneqarsinnaapput.

Ilikkagassatut anguniagassat ilinniartitsinermilu periusissat tamatigut illugiissitaanngillat. Ilikkagassatut anguniagassat ilaannut atuartitsinissamut siunnersuutit arlaqarput, ilaatigullu atuartitsinissamik siunnersuutit ataasiakkaat ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut tunngatinneqarlutik. Immikkoortortat allat ilikkagassatut anguniagassartaannik, ilinniartitsinissamut siunnersuummi, atuisoqarsimappat, ilikkagassatut anguniagassat pineqartut equngasunik naqinnilerlugit, ilikkagassatut anguniagassanut pineqartunut ilaatillugit allanneqarsimassapput immikkoortortanillu sorlernit pissarsiarineqarsimanerat nalunaarneqarsimassalluni.

Atuartitsinissamut siunnersuutaasut tamakkiisuunngillat, paasisariaqarlutilli atuartitsinerup qanoq aaqqissorneqarsinnaaneraniq assersuutitut isumassarsiorffusinnaasutullu.

Siuliani oqaatigineqareersutut ilikkagassatut anguniagassani nalunaarsorneqarpoq atuartut alloriarfinnik naammassinninnerminniq nalunngisassanik piginnaasassanillu sorlernik pissarsiaqareersimanissaat. Atuartitsinissamut siunnersuutit tamakkiisumik alloriarfiit iluini atuartut ukioqassusaannut naapertuuttunngorlugit aaqqissorneqarsimanngillat. Taamaattumik pisariaqarsinnaavoq, ilinniartitsisut ataasiakkaat atuartitsinerminniq ilikkagassatut anguniagassat aggulunneriniq namminneq, iluarsartuussisinnaasarnissaat, taamaaliormikkut, atuartitsinissamiq ingerlatsinissat atuartut ukiuinut pisariaqartitaannullu naapertuuttumik aaqqissorlugit ingerlassinnaajumallugit. Erseqqissarneqassaaq siunnersuutit missingersersuutaannaammata, taamaattumillu ilinniartitsisup nammineerluinnarluni misilittakkaniq naliliininilu tunngavigalugit nammineq suleriaasissaniq suleriaasissatut siunnersuutigineqartunit tigusiffigalugu, naleqqussarlugu, ilaartorluguluunniit aaqqissorsinnaammagu suleriaasissanilluunniit allarluinnarnik taarsersinnaammagu.

Naliliinissamut siunnersuutit

Naliliinermi periusissatut siunnersuutaasut atuartitsinermi periusissat assigalugit ilikkagassatut anguniagassat ilaannut tunngatitanik naliliinissamik siunnersuutiniq arlaqartuninik ilaqarput, ilaatigullu naliliinissamik siunnersuutit ataasiakkaat ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut tunngatinneqarlutik ilusilersugaapput.

Naliliinissamut siunnersuutit ataatsimut isiginninnertut ilaatigut ilusilerneqarsimasinnaapput imaluunniit ilinniartitsissutissamut aalajangersimasumut ataatsimut/ aalajangersimasunulluunniit arlalinnut tunngatinneqarsinnaallutik. Tamatigullu ilikkagassatut anguniagassanut attuumassuteqarput.

Naliliinissamut siunnersuutit ilinniartitsinermi suleriaasissanut siunnersuutitulli missingersersuutaannaapput isumassarsiorfigineqarsinnaallutillu.

Naliliinissamik siunnersuusiata ilaat, ilinniartitsisup sunik alaatsinaataqarnissaanik, tulleriaarinikkut taakkartuinerupput ilaalli annertunerusumik atuartut qanoq iliuuseqartarnermikkut apeqqutinulluunniit akissuteqartarnermikkut il.il. nalunaartarnissaannik piumasaqaatitaqarlutik.

Atortussatut siunnersuutit

Atuartitsinermi atortussatut nalunaarsorneqarsimasut ilinniartitsisunit atuartunillu atugassaapput.

Saqqummersinneqarsimasut kalaallisuut pisariaqartitat tamarmik ilanngunniarneqarsimapput. Tamatumunnga ilanngullugu erseqqissarneqassaaq atortussat toqqartorneqarnerini saqqummersitanik ataasiakkaanik pitsaassusilersuilluni nalilersuisoqarsimanngimmat. Atortussatut nalunaarsorneqarsimasut taamaalillutik atortussatut atorneqarsinnaasutut ilusilikkatut nalilerneqarsimapput, taamatullu nalunaarsuisimaneq, saqqummersitap saqqummersitanut allanut naleqqiullugu pitsaaneruneranik, naliliinerunngilaq.

Taamaattumik atortussatut nalunaarsorneqarsimasut tamakkiisutut isigineqassanngillat tamannalu tunngavigalugu atuarfiit ilinniartitsisullu kajumissaarneqarput ingerlaavartumik nammineerlutik atortussanik ujarlertaqqullugit, taamaaliornermikkut atuarfiup atuartitsissutissamut atortussaatai nutarterneqartuaannartoqqullugit.

Alloriarfinni tamani pingasuusuni inuiaqatigiilerinermi ilikkagassatut anguniagassat

Atuartut <i>nukarlerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>akullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>angajullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Inuiaqatigiilerinermi		
<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiinnikkut kultureqarnikkullu pissutsit maluginiarsinnaallugillu apersusersinnaassagaat • inuiaqatigiinni kulturinilu assigiinngitsuni ulluinnarni inuuniarinnikkullu atugassarititaasut pillugit eqqarsaatersuuteqarsinnaallutillu piffissani assigiinngitsuni atortunik tigussaasunik, assilissanik, naqitanik allaaserisanik naannerusunik, qarasaasiakkut attaveqaatini tusa-gassiiiviit il.il., sammisaqarlutik suliaqarsinnaassasut • saqqummersinneqartarlutik sanaartorneqartuni piviusuusaartitat piviusullu assigiinngissuteqarneri eqqumaffigissagaat • inuiaqatigiit kulturillu pillugit ilisimalikkatik misigisatillu oqaluttariarsornikkut saqqummiussinnaallugillu eqqarsaatigilluakkamik ersersitsinikkut oqaluttuarisinnaassagaat, soorlu assersuutunik takussutissiornikkut, nipititikkalik katitikanilluunniit assilialiornikkut, ilaagassiornikkut, isiginnaartitsissuteeraliornikkut, il.il. • silarsuarmi avatangiisitsinni ulluinnarnilu nalaatsortumik pisartunik pisimasunillu pingaaruteqartunik misigisimasaminnik oqaluttuarsinnaassasut • atuaqatigiinni atuarfimmilu ajornartorsiutit ataatsimoorussat pillugit oqallissinnaassasut, aaqqiissutissanillu siunnersuuteqarlutillu misilissinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • apeqqutit ajornartorsiutillu kultureqarnerup inuiaqatigiinnerullu iluini pissutsinut tunngasut suussusii ataatsimut nassuiaasersorsinnaallugillu immikkoortinnissaat ilikkarsimassagaat • paasissutissiiviit assigiinngitsut apeqqutunik imaluunniit qulequttanik sammisaqarnermi paasissutisarsiorfigalugit ujartuiffigisinnaallugillu katersuiffigisinnaassagaat • paasissutissiisutiginetartut assigiinngitsut tutsuiginassusiat atuuttussaataassusaallu isumaliutersuutigisinnaassagaat • apeqqutit ajornartorsiutillu pisariit-sut nassuiaatissartaat assigiinngitsut isumaliutersuutigisinnaassagaat oqallisigalugillu • tusagassiinermi assigiinngitsunik ersersitseriaatsinik assigiinngitsunillu pissarsiarineqartunik iluarsartuussillutillu saqqummiisinnaassasut • najukkami nunallu tamalaat akornanni ajornartorsiutiginetartut pillugit ataatsimoorussamik misissuissinnaallutillu isummerfiginnis sinnaassasut ajornartorsiutillu aaqqiisutissarsinissaanut pilersaarusoqataallutillu oqalliseqataasin naassal-lutik 	<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiinni kulturikkullu pissutsinut tunngatillugu apeqqutit nalinginnaasunullu tunngasut namminneerlutik ilusilersorsinnaassagaat, ersarissarlugit killilersorsinnaassagaat toqqartorsinnaassagaallu • nammineerlutik paasissutissanik, apeqqummut ajornartorsiummul-luunniit isummernerit assigiinngitsut qulaajaavigineqarnissaannut - atugassanik toqqartuisinnaassasut, katersisinnaassasut aaqqissuisinnaassasullu • apeqqummut ajornartorsiummul-luunniit tunngatillugu paasissutissanik pissarsiviit pingaernerit pigaannginnerillu tutsuiginassusiat naliliivigisinnaallugillu sanilliussinnaassagaat • apeqqummut ajornartorsiummul-luunniit tunngatillugu paasissutissanik katersorneqartunik misissueqqissaarsinnaassasut aamma nassuiaataasinnaasunik nassuiaataasinnaasullu periarfissaannik assigiinngitsunik oqallissinnaallutillu oqaasissiorsinnaassallutik • apeqqummut ajornartorsiummul-luunniit suliaqarnermi sammisamik inernerinik saqqummiisinnaassasut isummernerminnullu tunngavigisatik saqqummiussinnaassagaat, saqqummeeriaatsillu assigiinngitsut atorlugit nassuiaasinnaassasut • nunagisami nunarsuarmilu ajornartorsiutiginetartunik maannakkut soqutiginaatilinnik ataatsimoorussamik misissuinerinik ingerlatsi sinnaallutillu isummerfiginnissinnaassasut aamma ajornartorsiutiginetartut aaqqiissutissaat pillugit oqallinnermut peqataanissaq siunnerfigalugu pilersaarusiorsinnaassasut pilersaarusiallu piviusunngortillugit ingerlatsisinnaassasut

Atuartut nukarlerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut akullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut angajullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu		
<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiit akunnerminni imminnut qanoq pisariaqarteqatigiinnerat pisariaqartitallu ataatsimoorussat naammassiniarlugit qanoq tapersersueqataasarnersut • Kalaallit Nunaanni najukkanilu ataasiakkaani inuiaqatigiit akornanni kultureqarnikkut assigiingiaarnerit maluginiarsinnaassagaat • nunani allani meeqqat ulluinnarni inuunerat inuuniarnikkullu atugasarsisaat ilisimasaqarfigissagaat • namminneq kinguaariit pinngorfimmik allattorsimaffii ilisimasaqarfigissagaat • qangaanerusoq najukkani ataasiakkaani inuiaqatigiit akornanni inuuniarnikkut atugassarititaasimasut ilisimasaqarfigissagaat, soorlu inuit utoqqalisut oqaluttuussineri aqquigalugit • najukkami oqaluttuarisaaneq ilisimassagaat, soorlu itsarnitsanik nalunaarsuinerit aallaavigalugit • kalaallit itsaq oqaluasaarutaasa oqaluttuatoqaataasalu inuusimaneq pillugu sutigit maanna inuunitsinut oqaluttuussinanaeraatigut eqqarsaatersorfigisimassagaat • qanga nunani allani inuuniarnikkut ulluinnarnilu atugassarititaasimasut sammisaqarfigisimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • ullutsinni allat kulturiineersut kalaallit kulturiannut ilanngussimasut sunniutaat ilisimasaqarfigissagaat • inuiaqatigiit kulturikkut inuunertik pigiinnarumallugu inerisarumallugulu qanoq iliortarneri ilisimasaqarfigissagaat • inuit ataasiakkaat inuillu ataatsimoorullugit pisariaqartitaat naammassiniarlugit, inuiaqatigiinni sullissiviit namminersortunit pisortanillu ingerlatat, suliniaqatigiiffiit suliffeqarfiillu tapersersueqataallutik qanoq pilersueqataasarnersut ilisimasaqarfigissagaat • nunarsuarmi sumiiffinni assigiingitsuni ulluinnarni inuuneq, inuuniarnikkut atugarisat inuiaqatigiinnilu pissutsit assigiingitsut imminnut sanilliussinnaassagaat, matumani ilanngullugit naggueqatigut inuit nunallu inoqqaavi allat • oqaluttuarisaanerup ineriartornerani pisimasunik tulleriinnilersuilluni piffissalersuineri ataatsimut isiginnissinnaassasut suliarinnissinnaassasullu • Kalaallit Nunaata inuttaqassusiata kulturinillu siullerpaanit thulekulturimut qallunaatsiaanullu tunngasut pingaarnerusutigit ilisimasaqarfigissagaat • kulturinut inuiannullu allanut atveqartarsimanerit siulliit, arfanniaqarnerup nalaani, sunniutaat pingaarnerit ilisimasaqarfigissagaat • Kalaallit Nunaata 1721–miit nunasiaataalernerata oqaluttuarisaanerani pisimasut nunasiaataalernerullu kulturimut inuiaqatigiinnullu sunniutai pingaarnerit ilisimasaqarfigissagaat • qallunaatsiaaqarnerup nalaaniit ullumimut inuiaqatigiinnut Kalaallit Nunaata attavigisarsimasanut, kulturikkut inuuniarnikkullu atugassarititaasarsimasut pillugit ilisimasaqassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • kalaallisut kinaassuseqarnek kulturreqarnerlu pillugit paasinnittaatsit assigiingitsut misissuiffigeqqissaarsinnaallugillu nalilersorsinnaassagaat • inuiaqatigiit kalaallit kalaallillu kulturiata inuiaqatigiinni nunat tamalaat akornanni inissisimaffeqarnera paasisaqarfigissagaat • inuiaqatigiit assigiingitsut kulturerit attatiinnarniarlugu ingerlateqqinniarlugulu qanoq iliuseqartarnersut aamma allannguutaasunut qanoq naleqqussartarnersut ilisimaarissagaat • eqqumiitsuliornikkut ersersitat, qanoq kulturervisamik ersersitsuisarnersut ilisimasaqarfigissagaat • inuit ataasiakkaat pisariaqartitaat pisariaqartitallu ataatsimoorussat inuiaqatigiinni assigiingitsuni qanoq naammassiniarneqartarnersut ilisimasaqarfigissagaat • inuiaqatigiit akornanni pisartut pingaarutillit qaqugukkulluunniit ineriartornerup ingerlanerata ilagisaatut paasinnissinnaassasut • 1850 –miit ullutsinnut Kalaallit Nunaanni Qallunaallu Nunaanni kulturikkut inuiaqatigiissutsikkullu ineriartorsimaneq ilisimasaqarfigissagaat

Atuartut <i>nukarlerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>akullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>angajullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu		
	<ul style="list-style-type: none"> • nunarsuarmi sumiiffinni assigiinngitsuni itsarsuaq kulturitoqqatigut inuiaqatigeeriaatsikkullu ineriartortitsisarsimanerit assigiinngitsut ilaat, assersuutigalugu Akullersuup imartaata eqqaani, Asiami, Afrika-mi imaluunniit Amerikami qiterlarmi kujallermilu kulturitoqqat siuarsimasuusimasut pillugit ilisimasaqassasut 	

Atuartut nukarlerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut akullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut angajullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Naalackersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aaqqissuussaannermi		
<ul style="list-style-type: none"> • atuarfimmi najukkamilu pisussaaf-fitik piginnaatitaaffitillu ilisimassagaat • najukkani inuiaqatigiit suliffeqarfiutaat, atuarfiit siulersuisui, nunaqarfiit aqutsisui kommunalbestyrelsit peqatigiiffiillu ilisimasaqarfigissagaat, aamma atuartut ataatsimiit-sitaliaat, taakkua suliaasaat pisin-naatitaaffiillu ilisimasaqarfigissagaat • Kalaallit Nunaanni naalackersuinikkut oqartussaaqatigiissuseqarnerq maluginiarsinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • kommunalbestyrelsit, naalackersuisunut inatsisartunullu ilaasortat oqartussaaftii suliaasaallu ilisimasaqarfigissagaat • Kalaallit Nunaata inatsiseqarnikkut inissisimaneq aqutigalugu naalagaaffeqatigiiffiup ilagigaa paasisimassagaat • meeqqanut inuuniarnikkut atugasarititaasut pisinnaatitaaffiillu pillugit nunat tamalaat akornanni suleqatigiittoqarnera ilisimasaqarfigissagaat • ilaqtariinnerup inuiaqatigiinni aaqqissuuseriaatsit atuunnera pillugu ilisimasaqassasut • inuit qanga nunap inoqqaavisut ilaqtariittut inuiaqatigiittullu aaqqissuussaannermik ilusilersugaa-nerat ilisimasaqarfigissagaat • qanga ullutsinnilu inuiaqatigiinnik-kut aaqqissuuseriaatsit misissor-sinnaallugillu imminnut sanillius-sinnaassagaat • europamiut ilisimasassarsiorlutik angalasarsimanerini pisimasut pingaarutillit nunarsuullu immikkoortuini allani europamiut nunasiaate-qarsimanerat pillugu ilisimasaqas-sasut, tamatumunnga ilaapput Amerikap avannarliup nunasiffi-gineqarsimanera 	<ul style="list-style-type: none"> • Namminersornerulluni Oqartusaanerup inatsisitigut tunngavii, matumani eqqartuussiveqarnermut nunanullu allanut politikkeqarner-mut Namminersornerullutik Oqar-tussat pisinnaatitaaffii ilanngullugit ilisimasaqarfigissagaat • Kalaallit Nunaanni inatsisartuni qinikkat amerlanerussuteqarnerq tunngavigalugu oqartussaaqatigiin-nermik qanoq ingerlatsinerat paasi-simasaqarfigissagaat, aamma partiit aaqqissuussaasumillu soqutigisaqa-qatigiiffiit naalackersuinnermut Ka-laallit Nunaannilu isummanik piler-sitsisarnermut aalajangigassanillu aalajangiisarnermut taakkua qanoq sunniuteqartarnersut ilisimasaqarfi-gissagaat • nunat tamalaat akornanni suleqati-giinnermi Kalaallit Nunaata inissi-simanera ilisimasaqarfigissagaat, tassunga ICC, Nunat Avannarliit Suleqatigiiffiat aamma FN ilanngullugit ilisimasaqarfigissagaat • nunat tamalaat akornanni naalak-kersuisutigoortumik suleqatigiin-neq, tassunga FN, Nato, EU, Euro-paradi aamma Nunat Avannarliit Ataatsimiitsitaliaat ilanngullugit ilisimasaqarfigissagaat • nunat tamalaat akornanni, naalagaaffinnut pituttorsimangitsumik, inuit pisinnaatitaaffii, avatangiisit, il.il. soqutigisaqaqatigiiffiit sulinia-qatigiiffii ilisimasaqarfigissagaat • Paarsisutoqqaniit Namminersorne-rulluni Oqartussaalerneq tikillugu naalackersuinikkut aaqqissuussaasumik ineriartorsimanerup pisima-suisa pingaarnerusortaat ilisimasa-qarfigissagaat

Atuartut <i>nukarlerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>akullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>angajullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Naalackersuinikkut, inatsiseqarinnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aqqissuussaannermi		
		<ul style="list-style-type: none"> • ukiut 1900-kkut aallartilaarneranniit silarsuarmi silamiut oqaluttuarisaaneranni pisimasut pingaarnerit, tassunga sorsunnersuit nunallu tamalaat akornanni akerleriissutaasimasut pingaarnerit ilanngullugit ilisimasaqarfigissagaat • nunarsuarmi tamarmi ineriartorerullu taassuma oqaluttuarisaanikkut qitiusumik pisimasui pingaarnerit ilanngullugit, naalackersuinikkut aningaasarsiornikkullu aqqissueriaatsit ilusaasa assigiinngitsut allanngoriartorfiusumik ineriartorfiusimani pingaarnersiorlugit ilisimasaqarfigissagaat.

Atuartut nukarlerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut akullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut angajullerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Aningaasarsiornermi, inuussutissarsiutilerinermi teknologimilu		
<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni najukkamilu inuiaqatigiinni ingerlaatsit inuussutissarsiutillu assigiinngitsut ilisimasaqarfigissagaat • ulluinnarni inuuffigisaminni teknologiip tusagassiuutillu pingaarutaat eqqumaffigissagaat • najukat ataasiakkaat, nunat ataasiakkaat, nunarsuullu sinnerani inuiaat imminnut pinngitsoorsinnaanatik ataqatigiinnerat, eqqumaffigissagaat • inuussutissarsioriaatsit teknologiillu akornanni qanga ullumikkullu assigiinngissutsit ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni tunisassiornermut inuussutissarsiornermullu tamatumunngalu tunngatillugu pinngortitap tunniussinnaasaanik inuillu pilersitaannik pisariaqartitsineq ilisimasaqarfigissagaat • ullutsinni teknologiip aningaasarsiornermut pingaarutaa ilisimasaqarfigissagaat, tamatumunnga aspartuinikkut attaveqaatitigullu aaq-qissuussaaneq ilanngullugit • tusagassiuutit inuit ulluinnarni inuunerannut sunniuteqarnerat, inuillu tusagassiuutitut qanoq sunniisarnerat ilisimasaqarfigissagaat, • Kalaallit Nunaanni nunasiaanerup nalaaniit ullutsinnut inuussutissarsiutitigut teknologiillu tungaatigut ineriartorsimaneq ilisimasaqarfigissagaat • pinngortitap tunniussinnaasaanik inuillu pilersitaannik tunngaveqartunik, tamatumunngalu tunngatillugu nunarsuarmi sumiiffinni assigiinngitsuni piffissanilu assigiinngitsuni inuussutissarsiornermut tunisassiornermullu ilusilersugaasimamerit ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni aningaasarsiornermut tunngaviit pingaarutillit ilisimasaqarfigissagaat, tassunga Kalaallit Nunaanni tunisassiarineqartut nunallu niueqatigineqartut pingaarnerit ilaapput • teknologiikkut ineriartorerup naalakkersuinerup, inuiaqatigiinnermut aningaasarsiornermullu aaq-qissuussaasumik ilusilersugaanerup sunniuteqarnera ilisimasaqarfigissagaat • nunarsuarmi aningaasarsiornermullu ullutsinnilu aaq-qissuueriaatsit assigiinngitsut atuuttut ilisimasaqarfigissagaat, tassunga nunat pisuut piitsullu agguataarisimamerit ilaapput • nunarsuaq tamaat isigalugu inuiaqatigiit siullerpaat aallarnerfigalugit ullutsinnut sanaartornikkut tunisassiornermullu inuussutissarsiornermullu ilusilersuueriaatsit ineriartortitaasimanerisa killiffi assigiinngitsut pingaarnerit ilisimasaqarfigissagaat

Silarsuatsinni avatangiisilerinermi

- najukkami avatangiiserisanilu qaninnerpaani sammivissiorsinnaassasut
- najugaqarfigisaq avatangiiserisaq, atuarfik eqqaalu nalunaatsunnguanik nunap assingatut titartaganngorlugu suliarisinnaassagaat
- namminneq nunaqarfimmik, illoqarfimmik kommuneqarfimmik Kalaallit Nunaata assingani sumiinersut aamma Kalaallit Nunaat nunarsuup assingani imaluunniit globusimi sumiinersoq takutissinnaassagaat
- inuuffigisami inuup pinngortitallu pilersitaanik avatangiisit assigiingissuteqarnerat eqqumaffigissagaat.

- Kalaallit Nunaata nunarsuullu 'nunap assingi' ilutsit assigiingitsut ilisimallugillu atorsinnaassagaat
- Kalaallit Nunaanni kommuneqarfiit, illoqarfiit nunaqarfiillu annerit sumiinneri ilikkarsimassagaat
- nunarsuup assingani sumiissutsit, imarpissuit nunarsuullu immikkoortortaasa sumiinneri, qaqqaqarfissuit kuussuaqarfiillu aamma nunap immikkoortui nunallu sumi inissisimaneri
- Kalaallit Nunaanni aamma nunarsuarmi sumiiffinni allani inuit najugaanni assigiingitsuni pinngortitap inuillu namminneq pilersitaanik tunngaveqartut akornanni ataqatigiissutsit paasisaqarfigissagaat
- inuiaqatigiit avatangiisiminnik qanoq sunniisarnersut aamma namminneq avatangiisiminnit sunnigaa-sarnersut paasisimasaqarfigissagaat

- nunarsuup assingani qularnaatsumik ilisimasaqarlutillu atuisinnaassasut
- aningaasarsiornerup inuussutissarsiornerullu ukiuni 20. – 21. árhundrekkunni Kalaallit Nunaanni nunassiortorsimanerit sumniuteqarsimanera paasisimasaqarfigissagaat
- ukiuni 20. – 21. árhundrekkunni nunarsuarmi sumiiffinni assigiingitsuni inuiaqatigeeriaatsini assigiingitsuni tamatumunngalu tunngatillugu nunassiortorsimanerup ineriartorfusimanera tunngaviusimasullu ilisimasaqarfigissagaat, tassunga illoqarfissuarni inuiaqatigiinnerup pinngoriartorsimaneri ilaapput
- nunani ataasiakkaani nunarsuarmilu tamarmi, inuussutissarsioriaatsit tunisassioriaatsillu assigiingitsut, kulturit inooriaatsillu pinngortitami avatangiisinik assigiingitsumik sunniuteqartarsimaneri ilisimasaqarfigissagaat

*Inuiaqatigiilerinermi
ilikkagassatut pilersaarutit*

*B: Ilikkagassatut anguniagassat aamma
atuartitsinissamut, naliliinissamut atortussatullu
siunnersuutit*

Inuiaqatigiilerineq	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiinnikkut kultureqarnikkullu pissutsit maluginiarsinnaallugillu apersuusersinnaasagaat 	<p>Inuiaqatigiilerinermi pineqarput tunngaviumuk inuiaqatigiit pillugit paasisimasassat ilisimasassallu ilikkagassatullu anguniakkani allani suliaqarnermi assigiinngitsutigut ilaatinneqassalluni.</p> <p>Atuartut inuiaqatigiinni aaqqissueriaatsit assigiinngitsut maluginiarnerussavaat, kingusinnerusukut namminneerlutik inuiaqatigiit kulturilu pillugit apeqputinik ajornartorsiutinillu oqaasertalersuisinnaaneq aallartissinnaaniassammassuk. Sammisassanik apeqputinillu saqqummiussineri suliaqarnernilu atuartut suut misissorneqarsinnaanerini suullu annertunerusumik ilisimasaqarfisinnaanerini siunnersuuteqaqquneqassapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suliat assigiinngitsut ulluinnarni aturfimmi aturfuullu avataani atuartut peqataaffigisaat toqqakkut, oqaloqatigikkillu <ul style="list-style-type: none"> - kisimiilluni suut suliarineqarsinnaanersut, - suut peqqutigalugit suleqatigiittoqartariaqarnersoq, - qanoq isumaqatigiittoqartarnersoq suut suliarineqassanersut kinalu aalajangiisuussanersoq.
<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiinni kulturinilu assigiinngitsuni ulluinnarni inuuniarnikkullu atugassarititaasut pillugit eqqarsaatersuuteqarsinnaallutillu piffisani assigiinngitsuni atortunik tigussasunik, assilissanik, naqitanik allaaserisanik naannerusunik, qarasaasiakkut attaveqaatini tusa-gassiiviit il.il., sam-misaqarlutik suliaqarsinnaassasut 	<p>Sammissassamat aalajangersimasumut atortussat assigiinngitsut saqqummiunneqartut pillugit ilinniartitsisup atuartut ataqatigiissumik apersuinermit atortut, assit assigisaallu pillugit isummersoqqusassavai. Una suusoraasiuk? Assip uuma suna takutinriarppaa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulluinnarni atortagarinerusagut katersukkat (sannatit, illumi atortut allallu pequtit atorneqartartut, nerisassiornermi sinnikut, atisat, assilissat il.il.) nerrivimmuut natermulluunniit iliorakkut plastikimik qernertumik assigisaanilluunniit ulillugit. Atuartut itsarsuarnitsanik misissuisartuusaaqatigikkut, katersukkat uleeriartuaarnerini ataasiakkaarlugit apeqputigisakkut “kulturimit” suminngaaneersuunersut nalunnginneraat imaluunniit eqqoriarsinnaaneraat. Atuartut qinnuigikkut isummiussaminnut tunngavilersueqqullugit. Taamatut sammisaqartitsineq aamma eqimattakkaarluni ingerlanneqarsinnaavoq, tassa eqimattat tamarmik immikkut atortunik 3-4-nik “assagaqartillugit”, kingusinnerusukkullu misissuinerminnit paasisaminik saqqummiussitillugit. Taamatut sammisaqartitsineq inuiaqatigiit kulturillu qangaanerusumeersut ullumikkumeersullu saqqummiunneqarnerannut atorneqarsinnaavoq, atortut assilissanik taarserlugit. • Atuartut film-imik/video-mik imaluunniit assinik inuit ulluinnarni inuunerannik takutitsisunik isiginnaartikkut, apeqputillu killeqartut siumullu aalajangeriikkaat aallaavingalugit aperikkut inuit pineqartut ulluinnarni inuunerat inuunerminnilu atugaat qanoq issimassanersut, soorlu ilaqutariinnermikkut, illoqarnikkut, nerisamikkut, atisamikkut silaannaallu qanoq issusianik, inuussutisarsiornikkut, atuartitaanikkut, angallannikkut il.il. Atuartut paasisatik eqqoriaanitilluunniit tunngavilersussavaat. Sammisaqartitsineq atuaqatigiit tamarmiutillugit ingerlanneqassaaq imaluunniit apeqputit ataasiakkaat eqimattakkaarluni akineqarsinnaapput.
<ul style="list-style-type: none"> • saqqummersinneqartarlutik sanaartorneqartuni piviusuusaartitat piviusullu assigiinngissuteqarneri eqqumaffigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut oqaluttuat piviusut piviuunngitsullu (ilinniartitsisup atuffassineranit) aamma assit imaluunniit filmiliat filmillu piviusulersaarutit sammisamik ataatsimik imaqartut assigiinngissutaannik assigiissutaannillu ujarlertikkut, oqaloqatigalugillu suut ilumoortuunersut suullu takorluugaannaanersut. • Kalaallit oqaluttuatoqaataannik atuaqatigiinnut oqaluttuareqqiineri imaluunniit atuffassineri atuartut aperisaqattaakkut taakkua isumaat naapertorlugu suna ilumoortuussanersoq sunalu ilumoortuunnginnersoq, akissutaallu tunngavilersortillugit.

Inuiaqatigiilerineq	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<p>Maluginiarneqassaaq atuartut apeqqutinut ajornartorsitinullu kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasunut paasi-saqalerlutillu soqutiginnilernersut, namminerlu taakku pil-lugit apeqqusiisalernersut.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atortut pineqartut kisiisa tunngavi-galugit atuartut pasitsaassaat piviusorsiortuunersut ilu-moortuusinnaanersullu. • Maluginiarneqassaaq video imaluunniit assit kisiisa aal-laavigalugit atuartut pasitsaassaat piviusorsiortuunersut ilumoortuusinnaanersullu. 	<p>Inuit ulluinnarni inuunermiini atortui immaqalu atortunik takornagaannik imaluunniit atortunik atortulluunniit assinginik atuartut ilisimasaqarfigigunanngisannik ilallugit.</p> <p>Video-t piviusunik imaluunniit piviusuusaartitsilluni filmiliat ullutsinneersut oqaasertalersukkat oqaasertaler-sugaanngitsullu, atuartut paasisinnaasaat. Assersuutigalugu video-t Pilersuiffiup atuartitsissutinik atorniartarfianeersut, tv-kkut aallakaatitat imaluunniit ilinniartitsisup feeriarnermiini video-liai, il.il. takutinneqarsinnaapput. Assilissat siuliani taaneqartunut assingusinnaasut.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atuartut isummernitik tunngaviler-sorsinnaaneraat kiisalu paasissutissat tamarmik uppernar-tuunnginnerannik paasinnikkiartulernersut. 	<p>Soorlu oqaluttualiat oqaluttualialluunniit ilumuunngitsut uumasunik imallit, uumasullu pineqartut pillugit atuakkiaat.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p>• inuiaqatigiit kulturillu pillugit ilisimallikkatik misigisatillu oqaluttariarsornikkut saqqummiussinnaallugillu eqqarsaatigilluakamik ersersitsinik-kut oqaluttuarisinaassagaat, soorlu assersuutit takusutissiornikkut, nipititikkatik kati-tikkanilluunniit assilialionnikkut, ilaagassiornikkut, isiginnaartitsisuteeralionnikkut, il.il.</p>	<p>Atuartut isummaminnik anitsisinnaanerit ilikkagassatut anguniakkanik allanik suliaqarnermi ilaatittuarneqassaaq. Aammattaaq atuartut kulturinik inuiaqatigiinnillu ullutsinneersunik itsarnitsanillu saqqummiussivigineqareernerisigut, isummanik anitseriaatsinik kinguliani pineqartunik immikkut sammisaqartinneqarsinnaapput. Taamatut sammisaqartitsineq sumiiffinni ataasiakkaani atuartitsissutini atuartitsissutinut mernguernartunut ilagitillugu ingerlanneqassaaq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut peqatigalugit inuiaqatigiinnik takorluukkanik pilersitsigitsi makkua apeqqutiginerisigut: <ul style="list-style-type: none"> - Nunarsuarmi sumi inuiaqatigiit taakkua inissisimappat (soorlu nunani kiattuni, ulloriarsuarmi allami il.il.) aamma klima tassani qanoq ippa, nunarsuarlu avatagiisigisaq qanoq ippa? - Innuttaasut suut inuussutissarsiutigaat (niuerneq, piniarneq, nunaateqarneq, suliffissuaqarnerit assigiinngitsut il.il.) - Sunik nerisarpap? - Qanoq atisaqarpap? - Qanoq najugaat aaqqissugaappap? - Sunik angallateqarpap? - Qanoq oqaaseqarpap / qanoq allattaaseqarpap? - Nipilersoriaasiat eqqumiitsulioriaasiillu qanoq ippat? - Inuiaqatigiit taakkua oqaluttuarisaaneranni pisimasut pingaarutillit suut pisimappap? <p>Apeqqutinut akissutigineqartut aallaavigalugit atuartut eqimattakkaarlutik suliarissavaat nunap assinga, atortuinik, illuinik, atisaannik, il.il. titartaallutik millisillugilluunniit assiliillutik, nerisartagaat qaqugukkullu nerineqartarnerat pillugu allagartarsualiorlutik, inuiaqatigiit inuunerata ilaanit isiginnaagassiamik takutitassiorlutik, inuiaqatigiillu oqaluttuarisaaneranni allatigilluunniit pisimasunik pingaarutillinnik isiginnaartitsillutik.</p> <p>Naggasiullugu „atuaqatigiit katersugaasivianni“ immikkut saqqummersitsisoqassaaq, atuartullu angajoqqaat pulaartullu allat saqqummersitsivimmi angallatissavaat aammalu isiginnaartitsillutik.</p> <p>Taamatut suliaqartitsineq kulturi piviusoq pillugu sivilisunerusumik sammisaqartitsereernermi aammattaaq ingerlanneqarsinnaavoq</p>
<p>• silarsuarmi avatangiisitsinni ulluinarnilu nalaatsortumik pisartunik pisimasunillu pigaaruteqartunik misigisimasaminnik oqaluttuarisinaassasut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniartitsisup ataavartumik ullumikkut nunatsinni nunarsuarnilu allani pisartut nutaarsiassallu pingaaruteqartut atuaqatigiinnut saqqummiuttassavai, atuartullu qinnuigalugit pisunut assigiinngitsunut namminneerlutik isummequllugit. Pisut assigiinngitsut suuneri apeqqutaatillugit atuartut isummiussaminnik oqaluinnarlutik imaluunniit isiginnaartitsillutik, titartaallutik, qalipaallutik assigisaannilluunniit saqqummiussisinaapput.

Ikkagassat anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • atuaqatigiinni atuarfimmilu ajornartorsiutit ataatsimoorussat pillugit oqallissinnaassasut, aaqqiissutissanillu siunnersuuteqarlutillu misiliisinnaassasut 	<ul style="list-style-type: none"> • Aaqqissuussinerit, soorlu angajoqqaanik ataatsimiiitsinerit, atuaqatigiit festernerat, asiliarnerit, illoqarfigisami suliffeqarfinnut paasisassarsiornerit assigisaallu, pitinnagit klassimi oqaloqatigiissutigeqqaarsiuk aaqqissuussinermi aalajangersimasumi kikkut sulernissaat, aaqqissuussinerullu nalaani qanoq pissusilersortoqassanersoq, il.il.. Malitassatut isumaqatigiissutigineqartut allattorneqassapput. Aaqqissuussinerup kigorna malitassatut isumaqatigiissutigineqartut atuartut peqatigalugit qimerloorneqassapput, oqallisigisiullu taakkua siunniunneqartut malillugit ingerlatsisoqarsimanersoq, suullu immaqa allatut ingerlanneqarsimasinnaagaluarnersut. • Suliassanut ajornartorsiutit apeqqutillu ulluinnarni saqqummertartut atuaqatigiinnut saqqummiuttakkut (assersuutigalugu atuartsinermi atororissaarutit assigiinngitsut qanoq paarlakaajaalluni atorneqarsinnaanersut). Atuaqatigiit ajornartorsiutip qaagerneqarnissaanut siunnersuutiniq oqallinnerat aqunneqassaaq, aaqqiinerillu ataasiakkaat kingunerisassaata ilanngullugit oqaluserineqassapput. Naggataatigut atuartut siunnersuutit ilaat toqqassavaat (immaqa taasisitsinikkut) piffissamilu aalajangersimasumi misiligummik atuutsinneqassalluni. Tamatuma kingorna nalilersuisoqassaaq periaatsimilu allannguutaasinnaasut isumaqatigiissutigineqassapput misiligummillu atuutsinneqalertassallutik. • Atuartut peqatigalugit atuarfimmi ajornartorsiummik imaluunniit apeqqummik toqqaagitsi (assersuutigalugu anitsiarfinni sammisassaqtitsiniarnerit). Ajornartorsiutip qanoq ililluni aaqqiivigineqarsinnaaneranik atuartut oqallinnerat aqunneqassaaq, aaqqiinerillu assigiinngitsut kingunerisassaata ilanngullugit oqaluserineqassapput. Naggataatigut atuartut isumaqatigiillutik aaqqiissutissamik aalajangiussaqassapput, atuarfimmilu pisussaasunut saaffiginissusiorlutik oqaaseqaasiorneranni ikiukkit, (atuartut siunnersuisoqatigiivinut, atuarfiup aqutsisuini atuartut aallartitaannut imaluunniit (atuarfiup pisortaatigoortumik) atuarfiup siulersuisuinut aamma / imaluunniit perorsaaneq pillugu siunnersuisoqatigiinnut.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq pineqartumut sanilliullugit atuartut pilersitseriaasii saqqummiusseriartaasiilu paasiuminarner-sut piviusorsioortuunersulluunniit. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atuartut maani ungasissumilu pisunut paasinninnerminnik soqutiginninnerminnilu takutitsiner-sut, paasiuminartumillu taakkua pillugit misiginerminnik ersersitsinersut. 	<p>Paasissutissat paasissutissiisarfinniit naqitat elektronisk-iusulluunniit nalitsinneersut.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atuartut malittarisassanut piviusor-siortunik siunnersuutissaqarnersut, malinnissaannullu qanoq eqqaamanninniartiginersut, aaqqiissuussinerullu kin-gorna malittarisassat oqallisigineqarnerannut piviusorsior-tunik ilassutissaqarnersut. • Maluginiarneqassaaq atuartut <ul style="list-style-type: none"> - atuaqatigiinni ajornartorsiummut aaqqiissutissanik piviu-sorsioortunik siunnersuuteqarsinnaanersut - aaqqiissutissatut siunnersuutertik tunngavilersorsin-naaneraat. - aaqqiissutissatut siunnersuut piviusunngortissinnaaneraat, kingornatigullu aaqqiinerup taassuma pitsaaqutai ajoqu-taalu tikkuartorsinnaaneraat. • Maluginiarneqassaaq atuartut <ul style="list-style-type: none"> - atuarfimmi ajornartorsiummut aaqqiissutissanik piviusor-siortunik siunnersuuteqarsinnaanersut - aaqqiissutissatut siunnersuutertik tunngavilersorsin-naaneraat - aaqqiissutissatut siunnersuutertik tiguisussamat ersaris-sumik oqaaseqatigiiliorsinnaaneraat tunngavilersorsin-naaneraallu. 	

Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • inuiaqatigiit akunnerminni imminnut qanoq pisariaqartinnerat pisariaqartitalu ataatsimoorussat naammassiniarlugit qanoq taperser-sueqataasarnersut maluginiarsinnaasagaat • Kalaallit Nunaanni najukkamilu inuiaqatigiinni ingerlaatsit inuussutissarsiutillu assigiinnigisut ilisima-saqarfigissagaat (<i>Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerinik teknologilu</i>) • ulluinnarni inuuffigisaminni teknologiip tusagsiutillu pingaarutaat malugisinnaasagaat (<i>Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerinik teknologilu</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ullumikkut inuiaqatigiittut inuunitsinni suut pinngitsoorneqarsinnaannginneri pillugit atuaqatigiit oqallinnerat siulersoruk (assersuutigalugit nerisassat, kiassarneq, qulleqarneq, nunarsuarmioqatitsinnik attaveqarneq, nakorsaqaarneq il.il.), taakkualu suminngaaniit pisarnerivut ilanngullugit. Tamatuma kingorna illoqarfimmi / nunaqarfimmi suliffeqarfiit sullissillu pisortanit namminersortunillu pigineqartut paasisassarsiorfigineqassapput (pisiniarfii, kalaalimineerniarfik, imeqarfik, innaallagissiorfik, napparsimavik il.il.) taakkunanilu atuartut titartaassapput aamma / imaluunniit assiliissallutik. Tamatuma kingorna atuartut eqimattakkaarlutik allagartarsualiussapput suliffeqarfiit sullissiviillu pulaakkamik qanoq ingerlanneqarnerinik ersersitsisunik. Allagartarsuit nivinngarneqassapput eqimattakkaanillu saqqummiunneqarlutik, atuaqatigiillu oqallinnerannik naggasarneqassaaq, oqallisigalugu: “Qanormi issagaluarpa _____ (suliffeqarfiup/sullissiviup aqqa) peqarsimannigikkaluarpat?” Tamatumunngalu taarsiullugu qanoq iliortariaqarsimassagaluarnerisugut. • Nivinngaavik qeqqatigut akunnileruk imaluunniit pappiara annertoq qeqqatigut titaruk, immikkoortullu marluk qulequtserlugit: “Pinngitsoorneqarsinnaanngitsut” aamma “Pigalugit iluarinartut”. Atuaqatigiillu oqaloqatigiissutigisigut suut pinngitsoorsinnaannginnerivut (soorlu nerisassat angerlarsimaffillu), kiisalu suut tamatta immikkut perusuttorujussuusarivut pinngitsoormissaallu kissaatigissanagu (soorlu mamakujuit, nipilersorneq, tv aamma timersorneq). Atuartut ataasiakkaarlutik imaluunniit eqimattannguakkuutaarlutik assiliartassanik suliaqassapput (titartaallutik imaluunniit (aviisini) neqeroorutinit allatsitsivissanillu qiortaallutik il.il. aamma / imaluunniit oqaatsinik pappilissanut qiortakkanut allattuillutik), qulaanilu qulequtsiunneqartunut aalajangersimasumik amerlassusilinnik nassaassallutik. Atuartut suliaat qulequtsiunneqartunut immikkoortillugit nivinngaatiterneqassapput. Atuartunit amerlanerpaanit taaneqartut toqqarneqassapput, atuartullu oqaloqatigineqassapput taakkua suminngaaniit pisarnerivut oqallisigalugu - soorlu ilaqtanit imaluunniit inunnit allanit aamma/imaluunniit inuiaqatigiit suliffeqarfiutaannit. • Inuiaqatigiinni inooqataassagaanni suut pisariaqarnerat pillugu atuartut oqallinnerat siulersoruk. Tamatuma kingorna atuartut eqimattakkaarlutik piareersariikkaminnik inuiaqatigiinni inunnik pisussaaffeqartunik apersuissapput – atuarfimmi atuarfullu avataani - tamatumani paasiniallugu taakkua sulinerikkut qanoq inuiaqatigiit ataatsimoornerannut tunniussaqaarnersut. Nagga-taatigut atuartut paasisatik saqqummiutissavaat allagartarsualiorlutik, assinik nipititerillutik, takutitsillutik allatulluunniit ersersitsillutik apersukkamik sulerisuunerat takusutissalissavaat.

Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu	
Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p>• Kalaallit Nunaanni najukkanilu ataasiakkaani inuiaqatigiit akornanni kultureqarnikkut assigiinngiiaarnerit maluginiarsinnaasagaat</p>	<p>Matumani innersuussutigineqassaaq kulturit allanngorarnerannik sammisaqarneq inuttut ineriartornermik atuartitsinermut ilanngullugu pilersaarusiorneqassasoq, sammineqartussami “ilaquttat” ataani.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apeqqutinik assigiinngitsunik apeqqusiortoqassaaq, matumani atuartut ilaqaataanni ilaqutariit qanoq ittuunerisa inooriaasiisalu, ileqquisa kingornuttakkallu assigiinngissutaat assigiissutaallu ersersinniarlugit, soorlu: <ul style="list-style-type: none"> - angerlarsimaffissinni kikkut najugaqarpat? (ilaqutariit qassiunerat qanorlu inissisimani) - angajoqqaatit/angajoqqaarsiatit immaqalu inersimasut allat inuusuttullu ilissinni najugaqartut sulerisuuppat? (illumi sulineq, suliffiit, saniatigut suliffiit, inuussutissarsiut ilinniagaqarnerlu). - qanoq ittumi najugaqarpisi, inigisarsilu qanoq isikkoqarpa? (illu/inissiaq) - sunik nerisarpisi? (nerisaqarnikkut kulturi) - sunngiffissinni atuannngiffeqarnissinnilu sulerisarpisi? (kulturi soqutigisallu) - nalliuttut, inuuissiornerit, pernaroornerit ullullu allat pingaarutillit qanoq nalliussisarpisigit? <p>Apeqqutit toqqarneqassapput apeqqutigineqartussallu imaat atuartut tunuliaqutaat ilisimaaralugit suliarineqassallutik, taamaalilluni assigiissutit assigiinngissutillu ersersinneqassammata. Aammattaaq erseqqissarneqassaaq atuartut ilaqaataasalu inuunerisa allanit susassarineqannginnerisa ataq-qineqarnissaat.</p> <p>Tamatuma kingornagut ataasiakkaarlutik apeqqutit aallaavigalugit - ilaatigut angerlarsimaffinni apersuullutik paasiniaareerlutik assinillu katersereerlutik – allagartarsuarnik imaluunniit assinik qiortakkanik suliaqassapput, qulequtaralugu “Angerlarsimaffiga”. Tamatumalu kingorna atuartut tulleriarlutik piffissami sivilunerusumi suliarit atuatiminnut saqqummiussinnaavaat. Nagga-taatigut atuartut allagartarsualiaat nivnngartiterneqassapput atuartullu nivnngakkatik sanilliutis-savaat apeqqutit imaattut atorlugit:</p> <p>Ilaqutariinni qassini aanaakkut/aataakkut najugaqatigineqarpat, qassit anaanaat suliffeqarpat, kalaaliminertornerusarpisi, unnukkut fjernsynertarpisi il.il.? Akissutit sukaasiarluni titartarlugit takusassiarineqassapput imaluunniit skemanngorlugit allattorlugit, naggataatigullu atuartut oqalo-qatigineqassapput inuit assigiinngitsunik inooriaaseqarmata, tamatumunngalu suut patsisaasin-naanersut ilanngullugit.</p>

Qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Inuiaqatigiinni atorfiit 5-10-t toqqakkit, piniartooq, nakorsaqaq, eqqaavilerisoq, pisiniarfiup pisortaa, asaasoq il.il. atuartullu, immaqa taasisitsinikkut, tulleriissaarissapput inuiaqatigiinni atuuffiisa pingaaruteqarneri naapertorlugit inisitsiterlugit. Tamatuma kingornagut atuartut aperineqassapput tulleriiaarinerminni qullerpaatitaat tullerisani nr. 2, 3, 4, 5, il.il. ilaginagit nammineeerluni sapinnginnersoq, matumanilu maluginiarneqassaaq atuartut tulleriiaarinerminni inisitsitikkaminni appasinnerusut qanoq pingaaruteqartiginerinik paasinninersut inuiaqatigiinni kikkut tamarmik imminnut pisariaqartinnerat ilanngullugu. • Atuartut ataasiakkaarlutik kissaatiginerpaasatik marluk titartassavaat, soorlu pinnguaq, nipilersuut, atisaq, nutsat killortinnissaat imaluunniit inuk tusaamasaq nuannaartorisartik. Tulliullugu atuartut atuaqatitik oqa luttuutissavaat sooq sumiillu titartagartik isumassarsiarisimanerlugu. Naggataatigut atuaqatigiit oqaloqatigineqassapput nutaarsiassaleriffiit inuillu allat qanoq kissaateqarnissatsinnik sunnertarneraatigut. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq inuit periarfissatik, kissaatitik ileqqutoqqallu aallaavigalugit qanoq inooriaaseqarnissartik qinertarmassuk atuartut paasinaat. 	

Iikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
	<ul style="list-style-type: none"> • Atortut assigiinngitsut atorlugit, soorlu assit, video-t il.il. nunatsinni najukkami aalajangersimasumi inuiaqatigiit inooriaasiat ulluinnarnilu inuunerat atuartunut takutinneqassapput, inuiaqatigiillu taakkua atuartut inuuffigisaanniit allaanerussapput. Atortut saqqummiunneqartut aallaavigalugit atuartut apeqqutinik aalajangersimasunik ulluinnarni inuunerannut, inooriaasiannut, ileqqinut kinguaariillu kingornuttagaanut tunngasunik suliaqartinneqassapput. Naggataatigut atuaqatigiit sumiiffimmi pineqartumi kiisalu illoqarfigisaminni inooriaatsikkut ulluinnarnilu inuunermi assigiinngissutit assigiissutillu pillugit oqallinnerat siulersorneqassaaq. Taamatut sammisaqartitsineq uteqqinneqassaaq taamaalilluni atuartut inuiaqatigiit assigiinngitsut (illoqarfissuaq, illoqarfik nunaqarfillu) aamma nunap immikkoortui (Avannaa, Kujataa, Kiataa Tunulu) pillugit paasisimasaqalerniassammata.
<ul style="list-style-type: none"> • nunani allani meeqqat ulluinnarni inuunerat inuuniar-nikkullu atugassari-saat ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Assilissatigut video-llu atorlugit nunani allani aalajangersimasuni meeqqat ulluinnarni inuunerat atuartunut takutinneqassaaq. Oqaloqatigalugit namminneq ulluinnarni inuunermikkut taakkununga sanilliussitikkut kiisalu apersorlugit sumiiffimmi tassani meeraalluni qanoq issangatinne- raat.
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq kinguaariit pinngorfim-mik allattorsimaffii ilisimasaqarfigissa-gaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut “kinguaariinnut allattuiffissamik” tunineqassapput, tassunga allatorneqassallutik atuartup, angajoqqaavisa, aataakkuisa aanaakkuisalu (ilaatigut aataqqiikkut ilanngullugit) aqqi, ukioq inuuffigisaat sumilu inunngorsimani ilanngullugit, taannalu ilaquttatik ilagalugit immer-sussavaat. Allattukkat klassimi nivinngarneqassapput, paasisutissallu makkua sukaasiorluni assigisaannilluunniit takussutissiarineqassapput: <ul style="list-style-type: none"> - atuartut qassit maani qassillu allami inunngorsimappat, - angajoqqaat qassit maani qassillu allami inunngorsimappat, - aataakkut, ilaatigullu aataqqiikkut qassit maani qassillu allami inunngorsimappat. • Pappilissami takisuumi nivinngaavimmi / iikkami nivingasumi titarnermut ukiut nalunaaqutser-sukkit, ukiut 2 cm-ip missaanik imminnut ungasissusilerlugit. Ullumikkut ukioq atuuttoq taler-perlerpaanngorlugu allanneqassaaq. Taava atuartut ukiut inuuffii allatorneqassapput, oqaloqati-gineqassappullu ukiut allanneqartut marluk akornat tassaasoq namminneq inuunerisa sivisussu-saa, ilanngullugulu oqaloqatigiissutigineqassaaq inunngornerminniit ullumikkumut qanoq misi-gisarpassuaqalereersimanagerat pillugu (qatanngutitaarsimaneq, atualerneq il.il.). Tulliullugu illit ukioq inuuffiit allaguk, ullumikkullu atuartut inuuffiiniit qanoq ungasinnerutiginera sanilliullu-gu, inuuninnilu pisimasut pingaarutillit oqaluttuarikkut. Ukiunik allatuinersi nangillugu atuartut angajoqqaavisa, aataakkuisa ilaatigullu aataqqiivisa ukioq inuuffii allattorsigit, ilaquttallu assi-giinngitsut inuunerisa sivisussusaat naleqqersuullugit.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq inuit periarfissatik, kissaatitik ileqqu-toqqallu aallaavigalugit qanoq inuuneqarnissartik qinertarmassuk atuartut paasinerat. 	<p>Kalaallit Nunaat - nuna alutornartoq, KNR, 1995, Pilersuiffiup atuartsissutinik atorniartarfia. (aamma qallunaatuujuvoq).</p> <p>Taassuma saniatigut Pilersuiffiup atuartsissutinik atorniartarfiani videopassuit Nunatsinni piffinni assigiinngitsuneersut ilaatigut ulluinnarni inuunermik imaqtartut atorneqarsinnaapput, katalogini 46.7-miit 46.79-mut takukkit. Taakkua ilarpassui pisoqaapput arlalippassuillu aamma qallunaatut oqaasertaqarlutik. Aammattaaq amerlanersaat klassinut qaffasinnerusunut naleqquttuupput. Amerlasuulli matumunnga tunngatillugu atorneqarsinnaassapput ilinniartitsisoq naleqquttunik tigulaarippat isiginnaarnerinilu nassuiaasarpat.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut eqimattakkaarlutik oqallisissapput titartakkatigullu assigisaanilluunniit sammisartik takussutissalissallugu, soorlu illoqariaatsit, atuartitaaneq, nerisarineqartartut il.il., eqimattakkaallu tulleriiaarlutik saqqummiussisassapput, namminerlu ulluinnarni inuunerminnut assigiissutit assigiinngissutillu paasisatik saqqummiutissallugit. 	<p>Montanari, Donata: Børn i alle farver, Carlsen, 2000. Pilersuiffik fællessamlingen, bestillingsnr. 6304.</p> <p>Stryhn, Mogens: Børn i U-lande</p> <p>1) Billedbog for voksne, (ilinniartitsisumut) aamma</p> <p>2) Billedbog for børn, Pilersuiffik fællessamlingen, bestillingsnr. hhv. 344 aamma 343.</p> <p>Ilaqutariit silarsuarmi tamarmeersut.</p> <p>En familie fra .. (Bosnien, Brasilien, Etiopien, Guatemala, Irak, Japan, Kina, Sydafrika, Tyskland, Vietnam) Flachs 1997 PI Info</p> <p>Assilissat paasisutissiisarfinit naqitertitat elektroniskiusullu, matumani Internet ilanngullugu.</p> <p>Atortussat UNICEF-imeersut, nalunaarsorneqarfii takukkit: www.unicef.dk</p> <p>Atortussat Mellemløst Samvirke-meersut, nalunaarsorneqarfii takukkit: www.ms.dk</p> <p>Atuagassiaq National Geographic, takuuk www.nationalgeographic.dk aamma www.nationalgeographic.com</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Titarnermi ukiunik allattuinermi maluginiarneqassaaq atuartut kiguaariit tulleriiaarnerannik paasinnikiartulernerisut. <p>Atuartut ataasiakkaarlutik inuunermi pisimasunik pingaarutilinnik toqqaassapput, soorlu aalisakkamik pernarnermik, nutaamik cykelitaarnermik, najattaarnermik il.il., piffissallu titarnermi sumi pisimanera nalunaaqutserlissuk. Maluginiarneqassaaq atuartut pisimasooq piffissamut eqqortumut inississinnaaneraat; ukiumut eqqoqqissaartumut inissinnissaa naatsorsuutigeqqissaartariaqanngilaq.</p> 	<p>Kinguaariinnut allattuiffissaq ilinniartitsisumit suliarineqassaaq, tassanilu atuartup, angajoqqaavisa, aatakkuisa (ilaatigullu aataqqiikkuisa) atiinut, ukioq inuuffiinut sumilu inunngornerinut allattuiffissaqassaaq.</p> <p>Her er mit stamtræ. Flachs 2001, PI info.</p>

Ilikkagassatut anguniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • qangaanerusoq najukkani ataasiakkaani inuiaqatigiit akornanni inuuniarnikkut atugassarititaasimasut ilisimasaqarfigissagaat, ass. inuit utoqqalitsut oqaluttuussinieri aqqutigalugit • <i>inuussutissarsiori-aatsit teknologiillu akornanni qanga ullumikkullu assigiinngissutsit ilisimasaqarfigissagaat (Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerineq teknologilu)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Titarneq ukiunik allattuiffiqineqartoq aallaavigalugu atuartut oqaloqatigineqassapput, angajoqqaatik aataakkutillu meeraagallarmata qanga inuuneq ilisimasaqarfigineraat paasiniallugu. Tulliullugu atuartut paaserusutartik / paasisaqarfiginerorusutartik pillugu apeqquusiussapput, apeqquutissatillu allattorlugit. Inummik utoqqasaamik/utoqqarmik (inummilluunniit allamik qangaanerusoq illoqarfigisami inuunermik ilisimaarinnittumik) pulaartitsigitsi, atuartullu apeqquutaat aallaavigalugit pulaartorsi oqaluttuartsissuuk. Oqaluttuarnera naapertorlugu titarnermut ukiunik allattuiffiusumut allattuigitsi.
<ul style="list-style-type: none"> • najukkami oqaluttuarissaaneq ilisimassagaat, soorlu itsarnitsanik nalunaarsuinerit aallaavigalugit • <i>inuussutissarsiori-aatsit teknologiillu akornanni qanga ullumikkullu assigiinngissutsit qaamaasaqarfigissagaat (Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerineq teknologilu)</i> 	<p>Illoqarfigisap eqqaatalu oqaluttuassartaanik sammisaqartitsineq sumiiffinni ataasiakkaani periarfissat aallaavigalugit assigiinngitsunik pilersaarusiorneqassaaq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Katersigitsi - ilaatigut atuartut aqqutigalugit - assitoqqanik illoqarfigisamat eqqaanullu tunngasunik. Atuartut peqatigalugit assitoqqat misissorsigit qanorlu pisoqaatigisinaaneri paasiniallugu, pisoqaassusaallu paasigaa-ngassigit titarnermut ukiunik allattuiffiusumut allattarlugit. Illoqarfigisinni eqqaanilu angalaaritsi assitoqqallu sumi assilinqarsimanerat ujarlugu, sumiiffiilu nanigaangassigit ullumikkut qanoq isikkoqalersimanerat assilisarlugu. Tamatuma kingornagut assitoqqanik assinillu nutaanik saqqummersitsigitsi, atuartullu assersuussillutik misissussavaat suut allanngorsimangersut suullu allanngorsimannginnersut, oqaloqatigikkillu tamatumunnga suut patsisaanersut. • Illoqarfigisap eqqaatalu oqaluttuassartai pingaernerit sammineqassapput, titarnermullu ukiunut allattuiffiusumut illut sananeqartut siullerniit aallartilluni pisimasut pingaarutillit ilanngullugit allattorneqassapput. Tulliullugu illoqarfigisinni eqqaanilu oqaluttuassartallit immaqalu ilaatigut itsarsuarnitsat takuniarneqassapput (oqaluffik, illutoqqat, illukut toqqavii itsarnitsat) kiisalu illoqarfup katersugaasivianut pulaartoqassaaq.
<ul style="list-style-type: none"> • kalaallit itsaq oqaluasaarutaasa oqaluttuatoqaataasalu inuusimaneq pillugut sutigut maanna inuunitsinnut oqaluttuussinnaaneraatigut eqqarsaatersorfigisimassagaat 	<p>Oqaluttuatoqaatitsinnik sammisaqarnerup kalaallisut atuartsineq peqatigalugu pilersaarusiorneqarnissaa inassutigineqarpoq (atuakkialerinermi) kiisalu upperisarsiorneq aamma isumalioqqisarneq peqatigalugit (Inuit upperisaat).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit oqaluttuatoqaataat atuffassissutigikkut imaluunniit oqaluttuareqqikkut, atuartullu oqaloqatigalugit apeqquutit makkua pillugit paasisaqarsinnaanersugut, soorlu <ul style="list-style-type: none"> - illui qanoq iluseqarpat, - suut inuussutigaat, - suna upperisaraat - suut aliikkutarineqartarpat?

Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<p>• qanga nunani allani inuuniarnikkut ullu-innarnilu atugassarititaasimasut sammisaqarfigisimassagaat</p>	<p>• Inuiaqatigiit itsarsuarnitsat pillugit atuartut paasissutissanik assilissanillu il.il. tunikkit (soorlu qangarsuaq Egypten, qanga itsaq Kina, Amerikap Avannarliup indiaaneri, Danmarkimi ujaraanarnik sakkoqarallernerup nalaa). Atuartut eqimattakkaarlutik apeqqutit assigiinngitsut suliarisavaat, soorlu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Silap pissusaa, avatangiisillu taamanikkut qanoq ippat? - Inuit taamanikkut suna inuussutissarsiutigaat? - Suut nerisarpaat? - Suut atisaraat? - Illui qanoq iluseqarpat? - Angalanerminni suut angallatigaat? - Allattaaseqarpat, qanorlu allattarpat? - Nipilersoriaasiat eqqumiitsulioriaasiallu qanoq ilisimasaqarfigineqartigaat? <p>Eqimattat ataasiakkaat apeqqutigineqartunut akissutit aallaavigalugit titartaassapput imaluunniit atortui, illui atisaallu millisillugit suliaralugit kiisalu nerisaat piffissallu qanoq ilinerani nerineqartarnerat pillugit allagartarsualiorlutik, suliatillu atuaqatiminnut saqqummiullugit.</p>

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Pulaartoqareernerup kingorna atuaqatigiit oqaloqatigineqassapput pulaartup oqaluttuai sunik pissarsiffigisimaneraat paasinarlugu, kiisalu taamanikkut inuuniarnikkut atugarisat - <i>matumani inuussutissarsiutit teknikkikkullu atortorisaarutit ilanngullugit</i> - ullumikkut inuuniarnikkut atugarisanut sanilliutissavaat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut eqimattakkaarlutik piffissaq aalajangersimasoq, sammisaq imaluunniit pisimasoq pingaarutilik sammissavaat, sammisartillu pillugu titartaallutik allagartarsualiorlutik, assilissanik nipititeralutik, millisitaniq sanaartorlutik, isiginnaartitsillutik il.il. suliatillu atuaqatiminnut saqqummiutissavaat. Matumani maluginiarneqassaaq atuartut illoqarfigisap eqqaatalu oqaluttuassartaanik paasisaqarnerminnik ersersitsinersut. • Atuartut inuuniarnikkut, <i>inuussutissarsiornikkut teknikkikkullu</i> ukiut ingerlanerini ineriartorneq allaaserissavaat. 	<p>Kommuunimi allagaatit, illoqarfimmi takornarianut paasisutissat, illoqarfimmi katersugaasiviup paasisutissat pigisai il.il.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut qinnuigineqassapput apeqqutinut akissutitik oqaluttuameersunik assersuusiorlutik tunngavilersussagaat. 	<p><i>Ilinniartitsisumut:</i> Robert Petersen: Hvad sagnene fortæller, 1-3, 1991. Lydbånd, Pilersuiffiks fællessamling bestillingsnr. 4891. Sagnsamlinger mv. i Pilersuiffiks fællessamling under: Sagn 39.13.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut atuaqatigiit angajoqqaavinik ataatsimiititsinermut atatillugu inuiaqatigiinni inuunermi pisartunik assigiinngitsunik isiginnaartitsisinneqassapput. 	<p>Træd ind i ... Den arktiske verden (2001) Kejsertidens Kina (2000) De nordamerikanske indianeres verden (2000) Stenalderen (1998) Flachs, PI info Børnenes verdenshistorie. Bind 1, Klematis 2000, PI info Atuakkat nunarsuarmi tamarmeersut qalipaatigissaartut PI info-mit atornerqarsinnaapput.</p>

Naalackersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aaqqissuussaanerit	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • atuarfimmij najukkamilu pisussaaffitik piginnaatitaaffitillu ilisimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut pisinnaatitaaffiit aamma pisussaaffiit qanoq pingaaruteqartigineriniq nassuiaatikkit, assersuisiorillu inuit tamarmik qanoq ilillutik pisinnaatitaaffeqarlutillu pisussaaffeqarnerannik ersersitsisumik. Allattarfissuaq titarnermik ammut sammisumik qeqqatigut titaruk immikkoortullu ima qulequtserlugit (imaluunniit ilisarnaaserlugit) "Pisinnaatitaaffikka" aamma "Pisussaaffikka". Atuartut eqqaasinnaasaannik tamanik taaguisinneqassapput atuarfiup iluani avataanilu sunik pisinnaatitaaffeqarnerisut, sunillu atuarfiup iluani avataanilu pisussaaffeqarnerisut, oqaatsillu ataasiakkaat qulequtsiunneqartunut marlunnut allatorneqassapput imaluunniit ilisarnaaserneqassapput. Naggataatigut atuatigitiit oqaloqatigineqassapput taangorneqartut assigiinngitsut qanoq ilannguttariaqartiginerat oqaloqatigiissutigalugu.
<ul style="list-style-type: none"> • najukkani inuiaqatigiit suliffeqarfuitaat, atuarfiit siulersuisui, nunaqarfiit aqutsisui kommunalbestyrelsit peqatigiiffillu ilisimassarqarfissagaat, aamma atuartut ataatsimiitsitaliaat suliassaat pisinnaatitaaffiillu ilisimassarqarfissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut siunnersuisoqatigiivinut qinersinermut atatillugu siunnersuisoqatigiit suut suliassarineeraat suullu aalajangiiffigisinnaaneraat atuartunut nassuiaatigineqassapput, kiisalu qanoq iliorlutik atuartut siunnersuisoqatigiivisa katitigaanerannut sunniuteqarsinnaanerat ilanngullugu. Tamatumunnga atatillugu ukiumi kingullermi atuartut siunnersuisoqatigiivinut ilaasortaasimasumik pulaartitsisoqassaaq siunnersuisoqatigiillu atuartut soqutigisaat pillugit suliniutaat ingerlanneqartut nassuiaatigineqassallutik. • Atuartut (soorlu atuarfiup aqutsisui atuartut aallartitassaannik qinersinermut atatillugu), atuarfiup aqutsisuisa qanoq inuttalersugaaneraniq suliassaasalu pingaernerit suuneriniq nassuiaateqarfikkikkit. Atuartut pisunut assigiinngitsunut atatillugu kissaataasa piviusunngortinneqarsinnaanerisut atuarfiup aqutsisuisa qanoq iliorsinnaanerat pillugu atuartut apeqqusiortineqassapput, taavalu angajoqqaat ilaasortaataaniq aamma / imaluunniit atuartut aallartitaaniq pulaartitsigitsi, suliaalu pillugit oqaluttuartillugit apeqqutinullu akiuisillugit. Taamatut sammisaqartitsineq immikkoortup naammassingajalernerani sammineqarpat tulluarnerussaaq. • Kommunalbestyrelsip (nunaqarfinnilu nunaqarfiup aqutsisuisa) suut isumagisarinerai, suullu aalajangiiffigisarnerai ilaasortallu kikkunnit qinerneqartarnerisut atuartut oqaluttuunnerisigut oqaloqatiginerisigullu nassuiaatigikkikkit. • Atuartut oqaluttuutikkik oqaloqatigalugillu illoqarfigisami peqatigiiffiit (partiiniq kulturimillu ingerlataqartut) suut soqutigisaralugit ingerlanneeraat nassuiaatigalugu.
<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni naalackersuinikkut oqartussaaqatigiisuseqarneq maluginiarsinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut illoqarfianni kommuunip ilisarnaataa nunatsinnilu kommuunit allat ilisarnaataat saqqummiutikkik, atuartullu oqaloqatigalugit taakkua tamarmik immikkut suna assiliartarineraat imaluunniit suna ersersinniarneraat oqaloqatigiissutigalugu. Kommuunit ilisarnaataat kommuunit sumiiffiit Kalaallit Nunaata assinganut inississorlugit, nunatta qeqqanut erfalorsorput kiisalu Namminersornerullutik Oqartussat ilisarnaataat (nanaq) inissillugit, atuartullu erfalorsorput ilisarnaatillu sumut ersiutaanerit pillugu oqaloqatigineqassapput (Kalallit Nunaat ataasiusoq). Atuartut ima aperineqassapput: "Kalaallit Nunaat ilisinnut qanoq isumaqarpa?", tulluullugulu qinnuigineqassapput ataasiakkaarlutik (titartaallutik, qalipaallutik, qiortaallutik assigisaannilluunniit) assigiinngitsunik pingasunik takussutissiissasut, taakkunanilu soq Nunatsinni najugaqarnertik nuannarinerlugu ersersissagaat. Naggataatigut atuartut takussutissiatik atuatigitiit saqqummiutissavaat, takussutissatullu qinikkatik tunngavilersorlutik oqaluttuaralugit.

Naalackersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aqqissuussaanerit	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atuartut atuarfimmi atuarfiullu avataani pisinnaatitaaffeqarnerminnik pisussaaffeqarnerminnilu paasinnikkiartulernersut, suullu tamatumunnga patsisaa-tinneraat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut siunnersuisoqatigiivini ukioq kingulleq ilaasortaa-simasumik pulaartoqareernerup kingorna atuaqatigiit oqaloqatigiissinneqassapput, matumanilu maluginiarneqassaaq atuartut iluamik paasinninersut atuartut siunnersuisoqatigiivisa atuartitsinermut atuarfimmilu pissutsinut qanoq sunniuteqarsinnaanerit pillugu. • Angajoqqaat qinigaanik aamma/imaluunniit atuartut aallartitaanik pulaartoqareernerup kingorna atuaqatigiit oqaloqatigiissinneqassapput, matumanilu maluginiarneqassaaq atuartut iluamik paasinninersut atuarfiup aqutsisuisa atuartitsinermut atuarfimmilu pissutsinut qanoq sunniuteqarsinnaanerit pillugu. • Nunaqarfiup aqutsisui aamma/imaluunniit kommunalbestyrrelse nunaqarfimmut / illoqarfimmut qanoq iliuuseqarsinnaanerit pillugu atuartut siunnersuusiortikkitt, matumanilu maluginiarneqassaaq siunnersuutigineqartut aalajangiisus-sat pisinnaatitaaffiinut nalequttuunersut. • Maluginiarneqassaaq atuartut paasiartulerneraat peqatigiif-fimmi kattunnikkut soqutigisat assigiinngitsut sunniuteqa-qataaffigineqarsinnaanerit. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq atuartut toqqagaat tunngavilersuutaalu Nunatsinnut ilisarnaatitut isigineqarsinnaanersut. 	

Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiutilerineq teknologilu	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni najukkamilu inuiaqatigiinni ingerlaatsit inuussutissarsiutillu assigiinngitsut qaammaasaqarfigisagaat 	<p>Atuartuni nukarlerni inuussutissarsiutit atuuffiilu pillugit paasisitsiniaaneq Kulturimut inuiaqatigiinnilu qanga ullumilu pisartunik atuartitsinermit ilaatinneqassaaq.</p> <p>Aammattaaq ilanngullugu innersuussutigineqassaaq inuussutissarsiutit assigiinngitsut atuuffiilu pillugit atuartitsineq inuttut ineriartorneq pillugu atuartitsinerup ataanut, inuunermik pilersaaruisiorneq, ilinniarnert, inuus-sutissarsiutillu sammineqarnerannut ilanngullugu piareersarneqassasoq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ulluinnarni inuuffigisaminni teknologiip tusagassiuutillu pingaarutaat malugisinnaassagaat 	<p>Atuartuni nukarlerni ulluinnarni inuunermi teknologi-p qanoq pingaaruteqartiginera pillugu paasisitsiniaaneq Kulturimut inuiaqatigiinnilu qanga ullumilu pisartunik atuartitsinermit ilaatinneqassaaq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • najukat ataasiakkaat, nunat ataasiakkaat, nunarsuullu sinnerani inuiaat imminnut pinngitsoorsinnaanatik ataqatigiinnerat, maluginiarsinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut tamarmik immikkut nammineq pigisaminnik assigiinngitsunik tallimanik toqqaassaput, soorlu pinngussat, aviiseeqqat, erinnat nipilersukkat atisallu, atuartullu peqatigalugit nalunaarsorsigit sumi pisiarinqarsimanersut, kiisalu sumisiullermik suliarineqaaqqaarsimanersut. Pisiassat assigiinngitsut atuartut pigisaasa sananeqarfimminniit niuertunut pisisartunullu ingerlaartarnerat nunap assinga atorlugu ersersissiuk. • Ilaatigut atuartut peqatigalugit nioqqutissanik, inuussutissanik, ikummatissanik, sanaartornermi atortunik il.il. pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik nunatsinneersunik nunanilu allaneersunik toqqaagitsi atuartullu peqatigalugit pineqartut pilerfimminninngaanniit niuertumut atuisumullu ingerlaartarnerat nunap assingani nalunaarsorsigit.
<ul style="list-style-type: none"> • inuussutissarsioriaatsit teknologiillu akornanni qanga ullumikkullu assigiinngissutsit qaammaasaqarfigisagaat 	<p>Atuartunik nukarlernik atuartitsinermit inuussutissarsioriaatsip kiisalu teknologiip qanga ullumilu assigiinngissutaannik paasisitsiniaaneq, Kulturi inuiaqatigiillu qanga ullumilu pillugit atuartitsinermit ilaatinneqassaaq.</p>

Aningaasarsiorneq, inuussutissarsiuilerineq teknologilu	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk Kulturi inuiaqatigiillu qanga maannalu, ilikkagasatut anguniakkani siulleq. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk Kulturi inuiaqatigiillu qanga maannalu, ilikkagasatut anguniagaq siulleq 	
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut aperineqassapput nioqutissat atortussallu nunatta avataaniit pisartakkavut pisinnaangikkaluarutsigit qanoq issimassagaluarnersoq. 	Kalaallit Nunaata assinga kiisalu nunarsuup assinga imaluunniit globusi.
<ul style="list-style-type: none"> • Takuuk Kulturi inuiaqatigiillu qanga maannalu, ilikkagasatut anguniakkat tallimaat arfernallu. 	

Silarsuatsinni avatangiisit	
Ikkagassatut anguniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • najukkami avatangiiserisamillu qaninnerpaat sam-mivissiorsinnaassagaat • najugaqarfisaaq avatangiiserisaaq, atuarfik eqqaalu nalunaatsunnguanik nunap assingatut titartaganngorlugu suliarisinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atortunik assigiinngitsunik, nerrivimmut iliorarneqarsimasunik atuartut titartaasineqassapput, ilaatigut saneraanit qulaaniillu sammiveqartunik. Oqaloqatigiissutigisiullu nunap assingi tassammata titartakkat timmissat qulitsinniit isikkiviit malillugu titartakkat. Tulliullugu atuartut ini atuarfigisartagartik iluaniittut ilanngullugit qulaaniit sammivilerlugu titartassavaat. Suliatiillu imminnut sanilliutissavaat. • Atuartut atuarfiup eqqaani pisuttuaqatigikkit. Tamarmik immikkut ataasiakkaarlutik toqqakaminnik arlaanik angisuumik pinngortitameersumik imaluunniit inunnit pilersinneqarsimasumik toqqaassapput, ilusilersuinnarlugulu titartapallallugu, soorlu qaarsoq, illu imaluunniit qulliup napparutaa. Atuartut inimut atuarfigisartakkaminnut uterunik titartakkatik naammassillugit suliarissavaat. Atuartut titartakkatik qiortassavaat pappilissamullu angisuumut, atuarfik qeqqanut inissillugu titartaaffigineqarsimasumut inississavaat, eqqortumillu inissinissaannut ikiukkit. Tamatuma kingornagut atuartut peqatigalugit pappialaq angisooq inaarlugu titartarneqassaaq, ilisarnaatit pingaaruteqartut ilaatigut aqqusernit aqqusineqqaalu ilanngussuunnerisigut. • Atuartut ataasiakkaarlutik titartagaq ilinniartitsisup suliaa ikiorsiullugu nunaqarfisartik titartassavaat imaluunniit – illoqarfinni - illoqarfiup ilaa, soorlu illoqarfiup immikkoortortaa atuarfiup inissimaffigisaa, ilisarnaatit pingarnerusut nalunaqutsersorlugit (illut, qaqqajunnat, aqquserngit il.il.). Nunap/illoqarfiup immikkoortortaa atuartut titartarsimasaat pisuttuarfigisiuk atuartullu titartakkaminni naqqissuinerini annikitsuallunniit titartakkaminnut nalunaarsuinerini ikiukkit.
<ul style="list-style-type: none"> • namminneq nunaqarfimmik, illoqarfimmik kommuneqarfimmik Kalaallit Nunaata assingani sumiinnersoq aamma Kalaallit Nunaat nunarsuup assingani imaluunniit globusimi sumiinnersoq takutissinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaata assinga sumiiffinnik allattuiffigineqanngitsoq aallaavigalugu nunap immikkoortuini assigiinngitsuni klimamut tunngasunik, kaperlattarneranik seqernullu kaaviinnalertarneranik, uumasunik assigiinngitsunik, uumasuuteqarnermik, naatitanik naatitsisarnermik il.il. atuartut paasisutissikkit, tuliullugulu nunap immikkoortuani sorlermi najugaqarnerlutik eqqoriassavaat. Tamatuma kingorna Kalaallit Nunaata assingani kommuuni najugaqarfisaaq kiisalu illoqarfiat/nunaqarfiat sumiinnersoq takutinneqassaaq. • Nunarsuup assinga/globusi nunat aqqinik allattuiffigineqarsimannngitsoq aallaavigalugu nunarsuup klimatigut naasoqarnikkullu killeqarfii pillugit atuartut paasisutissikkit, atuartullu Kalaallit Nunaata isikkuanut, klimaanut tunngasunut il.il. ilisimasaqarnertik aallaavigalugu Kalaallit Nunaat nassaarissavaat. • Atuarfimmik immikkoortumi tassani Kalaallit Nunaata assinganut kiisalu nunarsuup assinganut atuartut ilisimasaqarnerat sammisani naleqquttuni alliertinneqassaaq.
<ul style="list-style-type: none"> • inuuffigisami inuup pinngortitalu pilersitaanik avatangiisit assigiinngisuteqarnerat maluginiarsinnaassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut eqimattakkaarlutik assilissat tullerriaat assigiinngitsut nunap immikkualuttuini asimeersut kiisalu inuit pilersitaat sanaartukkat, sissaaq talittarfillu, asimi ujaqqat ataatsimoortut, illukut itsarnitsat, uumasut ingerlaartarfii, sioqqanit aqquserniaq, kussiniliaq, kuunnguaq il.il. misissuataassavaat, atuartullu qulequttanut marlunnut immikkoortitissavaat, ima qulequtalinnut: “Pinngortitap pilersitaa” aamma “Inuit pilersitaat”. Tamatuma kingorna suliatik atuaqatiminnut tunngavilersuillutik saqqummiutissavaat. Qanittumut pisuttuaritsi atuartullu nunap immikkoortui kiisalu sanaartukkat inuit pilersitaat ilisariniassavaat, titartassavaat aamma/imaluunniit assiliivimmik assilillugit.

Silarsuatsinni avatangiisit	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Maluginiarneqassaaq inip atuarfiusartup pisataasa imminnut sanilliullutik titartakkami inissitsiternerat sapinngisamik eqqortinneqarsimanersooq oqaatigineqarsinnaanersooq. • Maluginiarneqassaaq atuartut sumiiffissisinnaanermik, sammivinnik isorartussutsinillu paasinnilernersut. • Maluginiarneqassaaq atuartut sumiiffissisinnaanermik, sammivinnik isorartussutsinillu paasinnilernersut. 	<p>Najugaqarfigisap eqqaata/illoqarfiup assinga, ilinniartitsisumit suliarineqarsimasooq.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sammisani naleqquttuni atuartut qinnuigineqartassapput kommuunip najugarisamik kiisalu illoqarfigisamik/nunaqarfimmik Nunatta assingani sumiinnerinik tikkuuaqqullugit, aammattaaq Nunatta nunarsuup ilaani sumiinneranik, Nunattalu ilaanik allanik aammalu Nuarsuar-mi sumiiffiit allat sumiiffiinik sammisaqarnermi sumiiffiit allat ilanngullugit. 	<p>Nunat assingi klimat naasullu killeqarfiinik ersersitsisut il.il.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut titartakkanik/assinik saqqummersitsissapput, matumanilu nassuiassavaat pinngortitap tunniussaasa kiisalu inuit pilersitaasa suut ilisarnaatigisarneraat. 	